

Høringssvar fra Den norske historiske forening (HIFO) til Notat og forslag om «Revisjon av finansforetaks taushetsplikt for forskningsformål», 13. november 2024.

HIFO (grl. 1869) er foreningen for profesjonelle historikere i Norge. Vi eier Historisk Tidsskrift og Scandinavian Journal of History, organiserer den største årlige historiefaglige konferansen i Norge – Norske historiedager – og representerer fagets interesser i faglige og politiske sammenhenger.

HIFO ønsker med dette å slutte seg til høringsuttalelsen fra fagmiljøet ved Senter for næringslivshistorie ved Handelshøyskolen BI, som er faglig veloverveid og dyptloddende.

Vi vil understreke de grunnleggende målene som historisk forskning ivaretar, som grunnlag for dispensasjonsadgang til å forske på finansforetak. Forskning med adgang til et bredt sammensatt kildemateriale gjør mulig analyser og erfaringsdannelse på bakgrunn av historiske praksiser. Det sikrer ny kunnskap og gjør at forvaltning og undervisning kan trekke systematisk lærdom av erfaringer over tid. Forskning i ettertiden bidrar også til demokratisk meroffentlighet, transparens og ansvarlighet i samtiden.

Hensynet til forskningen og de samfunnsmessige interessene som den ivaretar bør nevnes eksplisitt som grunnlag for vurdering av dispensasjoner fra taushetsplikten foreslått for finansforetaksloven §16-2. HIFO mener at en liberal dispensasjonspraksis for forskning, særlig for taushetsbelagte opplysninger som er eldre enn 60 år, er i statens og allmennhetens interesse. Som fagmiljøet ved Handelshøyskolen BI påpeker, er argumentet om finanssystemets soliditet ikke særlig relevant som grunnlag for å begrense forskeres adgang til finansinstitusjoners arkiver som er 60 år eller eldre.

Det er på denne bakgrunnen at HIFO støtter forslaget om at taushetsplikten bortfaller etter en viss tid, for eksempel 60 år. Ved offentlige arkivinstitusjoner er en slik klargjørende tidsfrist opplagt nyttig, slik som med annet kildemateriale med varierende adgangsklausuler som er avlevert fra finansinstitusjoner til arkivverket, herunder fylkeskommunale arkiver.

Dersom Finansdepartementet eller regjeringen ikke vil åpne for en generell foreldelsesfrist for taushetsplikten, mener HIFO at den iallfall må åpne for en klar dispensasjonsbestemmelse for rett til innsyn i arkiver eid av finansinstitusjoner som dreier seg om okkupasjonstiden og restitusjonsoppgjøret etter frigjøringen. Dispensasjonsadgangen må ikke være avhengig av om søkeren har formell forskerkompetanse eller arbeider med et prosjekt som skal lede ut i et forskningsbasert produkt.

Vennlig hilsen,

Peter Sebastian Hatlebakk

Styreleder

Den norske historiske forening (HIFO)

+ 40 80 17 91

www.hifo.no